

Regelbunden tillsyn i Pajala centralskola

Grundskola årskurserna 6–9

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Pajala kommun under april och maj 2009 och besökt Pajala centralskola den 26–27 maj. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats ([www.skolinspektionen.se/Regelbunden tillsyn](http://www.skolinspektionen.se/Regelbunden_tillsyn)).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 1 december 2009.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Pajala centralskola, dels den information som samlats in under besöket. I Pajala centralskola skola intervjuades rektorn, lärare och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever på Pajala centralskola årskurserna 6–9

Pajala centralskola	Antal elever
Årskurs 6–9	161

Källa: Skolans uppgifter

Pajala centralskola är en 4–9-skola och ligger i centrala Pajala. Vid Centralskolan finns en rektor som ansvarar för årskurserna 4–5 och en rektor med ansvar för årskurserna 6–9. Den sistnämnda ansvarar också för Kvarnens förskola samt Snickarens förskola.

Denna rapport är föremål för årskurserna 6–9. Personalen i årskurserna 6–9 utgör en gemensam arbetsenhet. Enheten är indelad i tre arbetslag: 6–7, 8 samt 9. Enheten bildar en gemensam samverkansgrupp.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Tabell 2: Resultat för elever i årskurs 9

	Pajala centralskola					Samtliga skolor i kommunen ¹	Kommun-grupp ²	Riket ³
	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Genomsnittligt meritvärde	213,6	238,4	224,8	230,5	218,9	223,5	207,7	209,3
Andel (%) som nått målen i samtliga ämnen	88	88	100	86	87	89	80	77
Andel (%) behöriga till nationellt program	98	96	98	95	100	97	90	89

Källa: Skolverkets skoldatablad, 2009-05-25

. = Uppgift saknas

.. = Uppgift kan på grund av statistiksekretess inte visas

¹ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen

² Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommungruppen

³ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket

Kommentar och bedömning:

Enligt skolans kvalitetsredovisning 2008 blev elevernas resultat vid nationella ämnesproven bättre än år 2007. Differenserna mellan resultaten i de nationella proven och elevernas avgångsbetyg minskade jämfört med tidigare år. Dock kvarstår vissa skillnader.

Elevernas meritvärde för 2008 är 218,9 vilket är något över genomsnittet för riket (209,3). Samtliga avgångselever uppnår godkänt i matematik, svenska och engelska och en stor del av eleverna har överlag godkänt i övriga ämnen. Ett undantag är idrott och hälsa samt hem- och konsumentkunskap där 10,8 procent respektive 8,1 procent inte uppnår godkänt.

Det råder vissa skillnader i betyg mellan pojkar och flickor. Flickorna tenderar exempelvis att uppnå högre betyg i engelska, svenska och bild jämfört med pojkarna, medan pojkarna tenderar att få högre betyg än flickorna i teknik. Samtliga elever var 2008 behöriga till gymnasiet. Det finns dock elever (främst flickor) med slutbetyg i färre än 16 ämnen.

Skolinspektionen bedömer att skolorna behöver utveckla sin resultatredovisning och genomföra analyser över tid för att få en heltäckande bild av resultaten i relation till läroplanens och kursplanernas mål. En sådan redovisning bör t.ex. innehålla en analys av skillnader mellan pojkar och flickors kunskapsresultat. Se vidare bedömningspunkten 3.4.1.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat**Bedömningspunkter****1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.**

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 7 kap. 2 § grundskoleförordningen ska läraren fortlöpande informera eleven och elevens vårdnadshavare om elevens skolgång. Minst en gång varje termin ska läraren, eleven och elevens vårdnadshavare ha ett utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Informationen vid utvecklingssamtalet ska grunda sig på en utvärdering av

elevens utveckling i relation till målen i läroplanen och kursplanerna.

Vid Pajala centralskola genomför lärarna utvecklingssamtal en gång per termin med eleverna. Inspektionen visar att det förekommer att elever inte får veta vilka målen är. I SO- och NO-ämnena får eleverna inte alltid under året veta hur de ligger till kunskapsmässigt i respektive ämne i relation till de nationella målen. Utvecklingssamtalen uppfattas av vissa elever som otydliga.

Skolinspektionen bedömer att Centralskolan måste förbättra utvecklingssamtalens form och innehåll. Kommunikationen mellan lärare och elever måste förbättras vad gäller målen. Lärarnas utvärdering och redovisning av varje elevs kunskapsutveckling behöver också utvecklas.

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtal.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 7 kap. 2 § grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtal i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

I Pajala centralskola har alla elever en individuell utvecklingsplan. De utvecklingsplaner som Skolinspektionen tagit del är av skiftande kvalitet och baseras oftast på elevens insatser och i mindre utsträckning på vad skolan ska arbeta med och hur undervisningen ska anpassas utifrån elevens förutsättningar. Vid intervjuer framkommer det att det finns brister i uppföljningen av de individuella utvecklingsplanerna.

Skolinspektionen bedömer att arbetet med de individuella utvecklingsplanerna behöver förbättras. Utvecklingsplanerna behöver innehålla mer om vad skolan ska arbeta med för att stödja elevernas utveckling. Uppföljningsarbetet måste förbättras. För stöd i utformningen av individuella utvecklingsplaner, se Skolverkets allmänna råd för individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen (SKOLFS 2009:16).

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning och betygssättning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 7 kap. 8 § grundskoleförordningen ska, när betyg sätts efter det att ett ämne eller ett ämnesblock har avslutats, betyget bestämmas med hjälp av de mål som eleverna enligt kursplanerna ska ha uppnått i grundskolan och de betygskriterier som har fastställs för ämnena och ämnesblocken.

Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2.7 Bedömning och betyg, framgår bl.a. att betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de mål som uttrycks i kursplanen för respektive ämne eller ämnesblock. Som stöd för betygssättningen finns ämnesspecifika kriterier för olika kvalitetssteg. Dessa betygskriterier anges i anslutning till respektive kursplan. Läraren ska bl.a. utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling.

Av 7 kap. 3 § grundskoleförordningen framgår att varje enskild lärare får besluta att ett sammanfattande blockbetyg ska sättas i samhällsorienterande och naturorienterande ämnen om undervisningen varit ämnesövergripande.

I Pajala centralskola bedrivs ett utvecklingsarbete kring bedömningsfrågor. Bland annat anordnar skolan gemensamma utvecklingsdagar där lärarna diskuterar betygssättning. Vid tillsynen framkommer det att det inom skolan ibland är oklart vilka betygskriterier som gäller inom varje ämne. Lärarna bedriver undervisning inom de enskilda samhällsorienterade och naturorienterade ämnena, medan betygssättningen däremot sker ämnesövergripande i s.k. blockbetyg. Det råder oklarhet på skolan om vem som beslutat att blockbetyg ska ges. Skolinspektionen bedömer att det är viktigt att Pajala centralskola fortsätter sitt utvecklingsarbete kring bedömning och betygssättning. Skolan måste försäkra sig om att betygssättningen speglar de undervisningsformer som skolan valt. Författningarna tillåter inte att skolan, på det sätt som undervisningen i nuläget bedrivs, utfärdar blockbetyg. Om blockbetyg ges ska detta bygga på att under-

6 (15)

visningen också genomförs ämnesövergripande. Skolinspektionen vill särskilt uppmärksamma att om blockbetyg ska ges eller inte är ett beslut som ska fattas av den enskilda läraren.

1.3.3 Betyg sätts och utfärdas, skriftliga bedömningar ges och betygskatalog förs enligt grundskoleförordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2 Mål och riktlinjer, framgår att mål att sträva mot ska ange inriktningen på skolans arbete. De anger därmed en önskad kvalitetsutveckling i skolan.

Vid Pajala centralskola årskurserna 6–9 har kursplanernas mål att sträva mot uppmärksamrats mer i och med det utvecklingsarbete som pågår kring mål och bedömning. Vid inspektionen framkommer dock att det varierar mellan lärare och ämnen i hur hög grad mål att sträva mot genomsyrar undervisningen. Lärare uppger att de blivit mer medvetna om att de behöver fortsätta att fördjupa sitt arbete mot de nationella målen så att mål att sträva mot tydligare får genomsyra undervisningen i alla ämnen. Det finns annars en risk för att till exempel lärobokens planering och struktur får styra undervisningen mer än läroplan och kursplaner.

Skolinspektionen bedömer att skolan bör arbeta för att innehållet i undervisningen, arbetssätt och arbetsformer i högre grad motsvarar det som uttrycks i läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot oavsett årskurs, lärare och ämne.

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av 4 kap. 2 § skollagen framgår att eleverna ska ha inflytande över hur deras utbildning utformas. Omfattningen och utformningen av elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bl.a. att skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Den enskilda skolan ska vara tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer. Det är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan. Tillsynen visar att eleverna i Pajala centralskola delvis har inflytande över sitt lärande. Eleverna kan i varierad utsträckning påverka val av arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. En förutsättning för att elever ska kunna ha ett verkligt inflytande i undervisningen är att de har kännedom om målen för utbildningen. Tillsynen visar att eleverna vid Centralskolan i varierad omfattning känner till utbildningens mål. Information och förtydligande av kunskapsmålen till eleverna är i vissa fall bristfällig. Skolinspektionen bedömer att elevernas inflytande över sitt lärande behöver öka så att skollagens och läroplanens intentioner uppfylls. Vidare behöver skolan tydliggöra mål och kravnivåer i alla ämnen.

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 1 kap. 2 § tredje stycket skollagen ska verksamheten i skolan utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Enligt 3 kap. 6 § grundskoleförordningen ska eleverna i varje klass eller undervisningsgrupp ges tillfälle att tillsammans med läraren behandla frågor som är av gemensamt intresse för eleverna. Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, framgår bl.a. att de demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig, ska omfatta alla elever. Skolan ska sträva efter att varje elev har kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former. Årskurserna 6–9 i Pajala centralskola har ett gemensamt elevråd där eleverna kan behandla frågor som är av intresse för samtliga elever på skolan. På klassrumsnivå förekommer däremot sällan denna typ av aktiviteter. Vid tillsynen framkommer att elevrådets arbete inte alltid ges den status och stöd bland sko-

lans personal som krävs för att de elever som väljer att engagera sig ska kunna göra detta.

Skolinspektionen vill särskilt framhålla vikten av att all personal i Pajala central-skola stödjer elevernas rätt till att engagera sig demokratiskt. Skolan behöver förbättra sitt arbete för att samtliga elever ska ges samma möjligheter att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktiga i frågor som rör klassens och skolans utveckling.

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bl.a. att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Vidare framgår av Lpo 94, 2.2 Kunskaper, att läraren ska bl.a. utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

Pajala centralskola har generellt en fungerande arbetsgång för att upptäcka och arbeta med elever i behov av särskilt stöd. Vid intervjuer framkommer det emellertid att skolan ibland har svårt att ge utmaningar till alla elever utifrån deras förutsättningar och att alla elever inte alltid får det stöd de behöver.

Skolinspektionen bedömer att Centralskolan behöver utveckla arbetet med att anpassa undervisningen till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av 5 kap. 2 § grundskoleförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Vid tillsynen framkommer att det finns ett antal elever vid Pajala centralskola inom årskurserna 6–9 som är i behov av studiehandledning i sitt modersmål. Skolan erbjuder emellertid inte detta. Skolinspektionen bedömer att skolan måste anordna studiehandledning i modersmål i enlighet med författningarna om tillgång till lärare finns. Skolan måste informera berörda elever och föräldrar om rätten till studiehandledning.

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av 5 kap. 1 § grundskoleförordningen framgår att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas. I Pajala centralskola har de elever som är i behov av särskilt stöd ett åtgärdsprogram. Vid tillsynen framkommer emellertid att skolan ofta sätter in stödåtgärder innan föräldrarna meddelats och innan programmet är utarbetat. De program som Skolinspektionen tagit del av är av skiftande kvalitet. Det framgår inte alltid vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Skolinspektionen bedömer att arbetet med att upprätta åtgärdsprogram måste förbättras. Vidare bedöms att åtgärdsprogrammets innehåll behöver förbättras. För stöd i utformningen av åtgärdsprogram, se Skolverkets allmänna råd för arbetet med åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25).

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Från och med den 1 januari 2009 regleras kraven på årliga planer mot kränkande behandling och diskriminering i 14a kapitlet i skollagen samt i diskrimineringslagen. Skolinspektionen utövar tillsyn i enlighet med bestämmelserna i skollagen. Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling ska planerna vidare följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilka planerna gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Pajala centralskola årskurserna 6-9 har utarbetat en likabehandlingsplan. Planen följer i stort den gamla lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling, vilken upphörde att gälla den 1 januari 2009.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste upprätta en plan mot kränkande behandling efter de bestämmelser som gäller efter i januari 2009.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av 2 kap 19-20 §§ grundskoleförordningen framgår följande: I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. I elevens val kan även ingå ett språk som eleven inte tidigare har fått undervisning i (nybörjarspråk). Undervisningen ska till sitt innehåll och sin inriktning vara förenlig med målen i den kursplan eller de kursplaner som regeringen fastställt för det ämne eller de ämnen som utgör elevens val. Styrelsen ska erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Styrelsen ska sträva efter att tillgodose elevernas val genom att utnyttja de möjligheter som finns inom ramen för gällande bestämmelser.

Av 2 kap 9 § grundskoleförordningen framgår att om en eller båda av elevens vårdnadshavare har ett annat språk än svenska som modersmål och språket utgör dagligt umgängesspråk för eleven, ska eleven få sin undervisning i detta språk som ett ämne (modersmålsundervisning), om eleven har grundläggande kunskaper i språket och eleven önskar få sådan undervisning.

Pajala centralskola anordnar modersmålsundervisning för de elever som önskar detta. Modersmålsundervisningen anordnas emellertid endast inom tiden för elevens val. Detta innebär att de elever som har undervisning i modersmålet ej ges möjlighet att läsa modersmålet och elevens val enligt grundskoleförordning-

12 (15)

ens krav.

Skolinspektionen vill särskilt uppmärksamma skolan på att när undervisning i modersmål genomförs inom elevens val så begränsar det elevens möjligheter till andra val.

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med föfattningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.4 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.5 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 2 kap. 2 § skollagen ska det för ledningen av utbildningen i skolorna finnas rektorer. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar, framgår att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Vid tillsynen av Pajala centralskola årskurserna 6–9 framkommer att rektorn som pedagogisk ledare har haft svårt att förankra utvecklingsarbetet i skolan. Exempelvis behöver rektorn öka insatserna för att utveckla kommunikationen mellan lärarna och eleverna. Skolinspektionen vill särskilt framhålla vikten av att rektorn som pedagogisk ledare tar sitt ansvar för att utbildningen vid skolan utvecklas.

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 5 kap. 5 § grundskoleförordningen ska särskilt stöd ges till elever med behov av specialpedagogiska insatser. Sådant stöd ska i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör. Om det finns särskilda skäl får sådant stöd istället ges i en särskild undervisningsgrupp. Skolans styrelse ska efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare besluta i fråga om elevens placering i särskild undervisningsgrupp. Enligt fastställd delegationsordning för kultur- och utbildningsnämnden i Pajala har rektor rätt att fatta beslut i fråga om särskild undervisningsgrupp. I Pajala centralskola finns i årskurs 9 en grupp elever som har undervisning i en särskild grupp. Dessa elever har utarbetade åtgärdsprogram och utgör i praktiken en särskild undervisningsgrupp. Rektorn har inte fattat beslut om särskild under-

visningsgrupp.

Skolinspektionen bedömer att rektorn måste fatta beslut om särskild undervisningsgrupp i enlighet med bestämmelserna i grundskoleförordningen.

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bl.a. att skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas.

Kvalitetsarbete innebär att bedöma resultat och måluppfyllelse, att analysera dessa resultat för att utifrån analysen vidta lämpliga åtgärder samt utvärdera vidtagna åtgärder. För att förbättringar ska bli varaktiga och för att kvaliteten ska höjas är det angeläget att utvecklingen följs systematiskt och kontinuerligt.

Lärarna vid Centralskolan årskurserna 6–9 följer upp elevernas kunskapsutveckling främst på individnivå. Rektorn följer upp olika grupperns uppfattningar via intervjuer med elever och personal samt enkäter till föräldrar. Skolinspektionens genomförda intervjuer ger en bild av att delar av personalen har en begränsad delaktighet i skolans kvalitetsarbete. Lärarna vet hur varje elev ligger till, men däremot dokumenteras inte detta systematiskt. I nuläget görs ingen analys på skolnivå av resultaten i alla ämnen.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste förbättra sitt kvalitetsarbete. Kvalitetsarbetet måste mer systematiskt fånga upp resultat och måluppfyllelse för samtliga elever i alla ämnen samt följa upp detta kontinuerligt. Rektorn måste involvera personalen mer i kvalitetsarbetet och förankra detta bland både elever och personal.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Enligt 3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Varje kommun ska sträva efter att göra kvalitetsredovisningar som upprättats för verksamhet i kommunen kända och enkelt åtkomliga för var och en. Den kvalitetsredovisning som Skolinspektionen granskat innehåller vissa redovisningar av skolans resultat. Analysen av de kunskapsresultat som redovisas är dock knapphändig. Skolans kvalitetsredovisning saknar en redovisning av uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan. Kvalitetsredovisningen är inte enkelt åtkomlig för var och en. Exempelvis har skolan ingen egen webbsida vilket begränsar åtkomligheten av kvalitetsredovisningen. Skolinspektionen bedömer att skolans kvalitetsredovisning inte helt uppfyller förordningens krav. För stöd i utformningen av kvalitetsredovisning, se Skolverkets allmänna råd om kvalitetsredovisning (SKOLFS 2006:18).

2009-09-01 Umeå

Marcus Rönnegard

Kristian Hansson